

Guía Docente

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Iniciación en deportes III (Fútbol) (optativa)		Código	620G01316
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Terceiro	Optativa	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Educación Física e Deportiva			
Coordinación	Vales Vazquez, Ángel	Correo electrónico	angel.vales@udc.es	
Profesorado	Vales Vazquez, Ángel	Correo electrónico	angel.vales@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Os eixos fundamentais que caracterizan esta materia se concretan no desenrolo de: (i) Bases técnico-tácticas, táctico-estratéxicas e didácticas do fútbol, (ii) Proceso de enseñanza-aprendizaxe do xogo no ámbito da iniciación e especialización deportiva, (iii) Introdución ao adestramento do fútbol na etapa inicial e especialización deportiva y (iv) Selección de talentos para o fútbol.			

Competencias do título

Código	Competencias do título
A5	Fomentar a convivencia, estimulando e poñendo en valor a capacidade de constancia, esforzo e disciplina dos participantes nas actividades de educación física e deportiva.
A11	Posuír o conxunto de habilidades ou competencias docentes que faciliten o proceso de ensino-aprendizaxe na aula de educación física.
A25	Identificar e comprender os requisitos psicomotores e sociomotores das habilidades deportivas, executando basicamente as habilidades motrices específicas dun conxunto de deportes, considerando as diferenzas por xénero.
A26	Identificar e aplicar as peculiaridades didácticas de cada especialidade deportiva na intención pedagóxica dos diferentes ámbitos de intervención.
B1	Coñecer e posuír a metodoloxía e estratexia necesaria para a aprendizaxe nas ciencias da actividade física e do deporte.
B3	Traballar nos diferentes contextos da actividade física e o deporte, de forma autónoma e con iniciativa, aplicando o pensamento crítico, lóxico e creativo.
B6	Dinamizar grupos nos diferentes ámbitos do exercicio profesional.
B10	Saber aplicar as tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B12	Coñecer os principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional e actuar de acordo con eles.
B13	Coñecer e aplicar metodoloxías de investigación que faciliten a análise, a reflexión e cambio da súa práctica profesional, posibilitando a súa formación permanente.
B19	Exercer a profesión con responsabilidade, respecto e compromiso.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título
---------------------------	------------------------

Contextualizar o fútbol no ámbito das Ciencias do Deporte e a Educación Física	A25	B12 B19	C7
Entender a estrutura complexa do xogo do fútbol, identificando e xerarquizando os seus elementos constituintes.	A11 A25 A26		
Coñecer as características da acción de xogo nas diferentes categorías de fútbol base.	A11 A25 A26	B10	C6
Proporcionar ó alumno vivencias motrices útiles a cerca das relacións de oposición e colaboración que definen a estrutura do xogo no fútbol.	A5 A11 A25	B3	
Entender e xustificar a división da ensinanza do fútbol a través de fases ou etapas evolutivas de complexidade crecente.	A11 A26	B1 B13	
Proporcionar ao alumno os coñecementos teórico-prácticos precisos a cerca das estratexias didácticas a empregar na ensinanza do fútbol en función dos obxectivos e contidos a tratar en cada momento.	A11 A25 A26	B1 B3 B6 B12 B13 B19	C1 C3
Preparar ao alumno para desenvolver as funcións e roles como educador a través da utilización do fútbol na iniciación deportiva.	A11	B1 B3 B6 B19	C1 C3 C4 C6 C7

Contidos	
Temas	Subtemas
BLOQUE TEMÁTICO DESCRIPTIVO-CONCEPTUAL. 1. Xeneralidades: estrutura do xogo e estrutura do rendemento no fútbol. 2. Natureza e niveis de organización do xogo do equipo.	1.1. Estrutura/natureza do xogo no fútbol. 1.2. Estrutura/natureza do rendemento no fútbol. 2.1. Principios do xogo do equipo. 2.2. Análise dos fundamentos técnico-tácticos ofensivos e defensivos. 2.3. Sistemas de xogo.
BLOQUE TEMÁTICO PRESCRIPTIVO-METODOLÓXICO. 3. Modelos de intervención nas etapas de iniciación. 4. Iniciación á análise do xogo no fútbol. 5. Prácticas de campo	3.1. Estudo dos distintos modelos de intervención na iniciación ao fútbol. 3.2. Medios e métodos para a iniciación ao fútbol.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A25	1	0	1
Proba de ensaio	A11 A25 B1 C1	2	22	24
Lecturas	A25 B13 C6	0	15	15
Práctica de actividade física	A5 A11 A25 A26 B1 B6 B12 C4	17	8	25
Análise de fontes documentais	C3 C6	0	12	12
Investigación (Proxecto de investigación)	A26 B10 C3 C6	0	12	12
Sesión maxistral	A11 A25 A26 B1 B3 B19 C1 C7	18	7	25

Esquemas	C1	0	11	11
Simulación	A5 B1 B3 B6 B12 B19 C1 C7	0	19	19
Atención personalizada		6	0	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo o inicio do proceso de enseñanza-aprendizaxe co fin de coñecer as competencias, intereses e motivacións que posee o alumno para o logro dos obxetivos que se pretenden alcanzar no programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia convenientemente.
Proba de ensaio	Proba na que se busca responder por escrito a preguntas de certa amplitude valorando que se proporcione a resposta esperada, combinada coa capacidade de razoamento (argumentar, relacionar, etc.), creatividade e espírito crítico. Utilízase para a avaliación diagnóstica, formativa e sumativa. Permite medir as habilidades que non poden avaliarse con probas obxectivas como a capacidade de crítica, de síntese, de comparación, de redacción e de orixinalidade do estudante; polo que implica un estudo amplo e profundo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións.
Lecturas	Son un conxunto de textos e documentación escrita que se recolleron e editaron como fonte de profundización nos contidos traballados.
Práctica de actividade física	Realizar sesións prácticas sobre os contidos técnico-técnicos referidos ó programa.
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos.
Investigación (Proxecto de investigación)	Proceso de ensinanza orientado á aprendizaxe do alumnado mediante a realización de actividades de carácter práctico a través das que se propoñen situacións que requiren ao estudante identificar un problema obxecto de estudo, formulalo con precisión, desenvolver os procedementos pertinentes, interpretar os resultados e sacar as conclusións oportunas do traballo realizado.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Esquemas	Un esquema é a representación gráfica e simplificada da información que conleva uns determinados contidos de aprendizaxe.
Simulación	Consiste en la presentación al de un hipotético caso práctico para observa y analizar su capacidad de resolver situaciones concretas y para permitirle adquirir la experiencia necesaria para adquirir en un futuro situaciones similares

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Lecturas	LECTURAS. Facilitarase ao alumnado diversas referencias para que profundize nos temas do programa.
Análise de fontes documentais	ANÁLISIS DE FONTES DOCUMENTAIS. O alumnado deberá analizar diferentes recursos vídeo-gráficos, programas informáticos e webs relacionados co fútbol.
Investigación (Proxecto de investigación)	MAPA CONCEPTUAL. Construír os mapas conceptuais dos comportamentos técnico-tácticos e táctico-estratéxicos característicos da estrutura de rendemento no fútbol. INVESTIGACIÓN: Os estudantes, opcionalmente, poderá expor un proxectos de investigación tutorizado relacionado coa análise do proceso de adestramento-competición no fútbol. O horario de titoría programado dentro da materia permitirá completar, en grupos reducidos, as tarefas non desenvolvidas no horario oficial. Para os estudantes con matrícula parcial seguiranse as mesmas directrices sinaladas anteriormente, contemplándose como actividade de reforzo a participación acentuada en sesións de titoría individualizada no despacho do profesor/a.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Proba de ensaio	A11 A25 B1 C1	Examen teórico-práctico sobre os contidos reflexados no programa. Proba de regulamento (apto / non apto)	70
Práctica de actividade física	A5 A11 A25 A26 B1 B6 B12 C4	Valoración sobre a participación nas prácticas desenvolvidas, examen práctico de habilidades técnico-tácticas.	30

Observacións avaliación
- Imprescindible a asistencia/participación activa a un mínimo do 70% das sesións teóricas e/ou prácticas presenciais, para obter unha avaliación positiva. - O alumnado que teña concedida a Matrícula Parcial deberá asistir a un mínimo do 50% das actividades docentes programadas. - Para superar a materia, todos os estudantes (matrícula ordinaria e matrícula parcial), deberán alcanzar unha nota mínima de 5 puntos (50%) do sumatorio de ambas as partes que compoñen a avaliación, sendo imprescindible obter una a cualificación de apto no exame de regulamento. - A práctica da actividade física implica a asistencia e a participación activa do alumnado nas sesións prácticas programadas. Os estudantes lesionados de longa duración, alternativamente ao plan xeral previsto, deberán presentar unha memoria de carácter documental e explicativa que recolla a actividade práctica desenvolvida polo resto de grupo - A proba de ensaio estará no idioma de impartición da materia, se se desexa no outro idioma oficial da UDC solicitarase unha semana antes da data de realización. - A realización fraudulenta de proba ou actividades de avaliación implicará a cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa a falta e respecto da materia en que se cometese: o/a estudante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario (Regulamento disciplinar do estudantado da UDC, art. 11, apdo 4 b). Entenderase por fraude académica calquera comportamento premeditado tendente a falsear os resultados dun exame ou traballo, propio ou alleo, realizado como requisito para superar unha materia ou acreditar o rendemento académico (Lei 3/2022, do 24 de febreiro, de convivencia universitaria; art. 11, apdo g). - Os criterios de avaliación para a 1ª e 2ª oportunidade, así como para sucesivas convocatorias serán os mesmos para todos os estudantes (matrícula ordinaria e matrícula parcial). - As notas das partes superadas nunha convocatoria serán mantidas para as sucesivas. - Os estudantes lesionados, que non poidan realizar o exame práctico, acordarán co profesor unha data alternativa de execución, ou ben un procedemento substitutorio relacionado cunha análise observacional do comportamento técnico-táctico dun compañeiro.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Carling, Ch.; Williams, M. y Reilly, T. (2005). Handbook of soccer match analysis. Abingdon. Routledge
- Castelo, J. (1999). Fútbol: Estructura y dinámica del juego. Barcelona. Inde
- RFEF (2022). Reglamento del fútbol comentado. <https://www.rfef.es>
- Vales, A. (2012). Fútbol. Del análisis del juego a la edición de informes técnicos. Vigo. McSports

Bibliografía complementaria	- (). . - Bauer, G. y Ueberle, H. (1988). Fútbol. Barcelona: Martínez Roca.- Bauer, G. (1994). Fútbol. Entrenamiento de la técnica, la táctica y la condición física. Barcelona: Editorial Hispano Europea - Brüggemann, D. Y Albrecht, D. (1993). Entrenamiento moderno del fútbol. Barcelona: Hispano Europea.- Campos, M.A. (2018). Reflexiones sobre la teoría y práctica del entrenamiento para el fútbol actual. Pontevedra. Mc Sports.- Castelo, J. (1994). Futebol. Modelo técnico-táctico do xogo. Lisboa: Edições FMH. Universidade Técnica de Lisboa.- Castelo, J.(1996). Futebol. A organização do jogo. Lisboa: Edição do Autor.- Castelo, J. (1999). Fútbol. Estructura y dinámica del juego. Barcelona: INDE.- Cimarro, J. y Pino, J. (1997). Análisis de los elementos formales en el fútbol: la portería. Revista de Entrenamiento Deportivo, XI (1), 19-25.- Cindado, A.; Borrego, V.; Melendez, J. (2021). Desgranado el juego. Pontevedra. Mc Sports.- Durand, R. (1964). Football a l'association sportive. Revista Education Physique et Sport, 72, 61-64.- Fradua, L. y Gómez, P.T. (1995). La enseñanza de los medios colectivos básicos en fútbol. Habilidad Motriz, 6, 15-19.- Fradua, L. Y Pintor, D. (1995). Sistemas de juego en la iniciación al fútbol. Revista de Educación Física, 60, 25-31.- Frattarola, C. y Sans, A. (1995). Reglamento de Fútbol. Actualizado y comentado. Barcelona: Paidotribo.- Gayoso, f. (1982). La enseñanza del fútbol. Madrid: gymnos.- Gómez, J.C. (1993). Dinámica de los partidos de fútbol. El Entrenador Español 2ª época, 56, 52-58.- Grehaigne, J.F. (1988). Método de evaluación para juegos reducidos y juego 11 contra 11. El Entrenador Español 2ª época, 36, 16-20.- Gréhaigine, J.F. (2001). La organización del juego en el fútbol. Barcelona. INDE.- Hughes, C. (1982). Fútbol: táctica y trabajo en equipo. Bilbao. Cantábrica, S.A.- Kacani, L (1987). El entrenamiento de fútbol desde el punto de vista de la fase ofensiva del juego. El Entrenador Español 2ª época, 34, 41-45.- Konzag, I., Döbler, H. y Herzog, H-D. (2000). Fútbol. Entrenarse jugando. Un sistema completo de ejercicios (3ª ed.). Barcelona: Paidotribo.- Korcek, F. (1981). Novos conceitos no treino dos futebolistas. Futebol em Revista, 3ª serie, 5, 37-40.- Manno, R., Beccarini, C. y D'ottavio, S. (1993). La formación del joven jugador. Stadium, 160, 7-12.- Mas, J. (1997). Investigación en el fútbol de alta competición. Training Fútbol, 21, 36- 42.- Mayer, R. (1996). Fichas de Fútbol. 120 juegos de ataque y defensa. Barcelona: Editorial Hispano Europea.- Mombaerts, É. (2000). Fútbol. Del análisis del juego a la formación del jugador. Barcelona: INDE.- Morante, J.C. (1995). Análisis de las diferentes estrategias de iniciación deportiva en el fútbol. Revista de Entrenamiento Deportivo, IX (3), 19-24.- Moravec, M. (1982). Tendencias del fútbol actual y su proyección en el proceso de entrenamiento. El Entrenador Español 2ª época, 12, 43-47.- Morente, A. (1993). El aprendizaje del fútbol a través de los juegos deportivos no institucionalizados. El Entrenador Español 2ª época, 59, 42-45.- Oliveira, J. e Tavares, F. (Ed.) (1996). Estrategia e táctica nos Jogos Desportivos Colectivos. Porto (Portugal): FCDEF.- Olivós, R. (1997). Fútbol: Análisis del juego. Sevilla: Wanceulen.- Portugal, M.A. (2000). Fútbol. Medios de entrenamiento con balón. Metodología y aplicación práctica. Madrid: Gymnos.- Queiroz, C. (1983). Para uma teoria do ensino/treino em futebol. Futebol em Revista, 4ª serie, 1, 47-49.- Queiroz, C. (1986). Estrutura e organização dos exercicios de treino em futebol. Lisboa: Federação Portuguesa de Futebol.- Raya, A., Fradua, L. y Pino, J. (1993). Consideraciones en torno a la enseñanza y aprendizaje de los deportes de equipo (con referencia especial al fútbol. Perspectivas de la Actividad Física y el Deporte, 12, 16-20.- Riera, J. (1989). Fundamentos del aprendizaje de la técnica y la táctica deportivas. Barcelona: INDE.- Riera, J. (1994). Aprendizaje de la táctica deportiva. Revista de Psicología del Deporte, 5, 111-124.- Riera, J. (1995a). Estrategia, táctica y técnica deportivas. Apunts: Educación Física y Deportes, 39, 45-56.- Riera, J. (1995b). Análisis de la táctica deportiva. Apunts: Educación Física y Deportes, 40, 47-60.- Romero, C. (1997). Una nueva perspectiva de iniciación al fútbol en la escuela. Training Fútbol, 16, 28-38.- Sadler, R. (1981). Football. Education Physique et Sport, 167, 20-25.- Sanx, A. yFrattarola, C. (1995). Reglamento de Fútbol. Barcelona: Paidotribo.- Schubert, F. (1992) Aprendizaje de la técnica y deportes de situación. Stadium, 153, 40-46.- Talaga, J. (1979). Consideraciones sobre el fútbol actual.El Entrenador Español 2ª época, 2, 55-62.- Talaga, J. (1983). Contenido de la lucha deportiva en fútbol.El Entrenador Español 2ª época, 18, 30-39.- Vales, A. (1994). Análisis de la estructura competitiva del fútbol base: presente y futuro. El Entrenador Español 2ª época, 60, 48-58.- Vales, A. (1997). Bases metodológicas del entrenamiento en el fútbol. Training Fútbol, 12, 18-26.- Vázquez, S. (1992). Errores en un gesto-tipo básico del fútbol: El pase. El Entrenador Español 2ª época, 53, 22-29.- Voorn, M. (1989). La formation des champions. Revista Education Physique et Sport, 218, 28-29.- Wein, H. (1995). Fútbol a la medida del niño. Madrid: Real Federación Española de Fútbol.- Wein, H. (1995). Fútbol a la medida del adolescente. Sevilla: CEDIFA.- Wrzos, J. (1984). La tactique de l'attaque. Broodecoorens: Bräkel.- Yagüe, J.M. yPaz, J. (1995b). Aproximación al conocimiento de la eficacia en el fútbol. El Entrenador Español 2ª época, 64, 46-52.
---	---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fútbol e a súa didáctica/620G01010

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Idioma de impartición da materia en Castelán.

Coa finalidade de mellorar o sistema de garantía interna de calidade do noso centro, sería convinte que o alumnado atendese á solicitude realizada pola UDC, con periodicidade cuadrimestral, respecto a participar no proceso de avaliación das materias cursadas e cuxa chamada realiza baixo o nome de ?AVALÍA? consistindo en responder as enquisas que avalían a docencia do profesorado en cada materia.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías